

Sygn. akt IV KZ 28/19

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stęпка

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 2 lipca 2019 r.

w sprawie W. K. (K.)

zażalenia na zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., IV KO 34/19, o odmowie przyjęcia osobistego wniosku W. K. o wznowienie postępowania w sprawie dotyczącej postanowienia Sądu Wojewódzkiego w P. z dnia 5 października 1993 r., o sygn. akt II Ko [...], zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 listopada 1993 r., sygn. akt II AKz [...], na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

W dniu 12 marca 2019 r. wpłynął do Sądu Najwyższego osobisty wniosek W. K. o wznowienie w/w postępowania. Zarządzeniem z dnia 22 maja 2019 r. sędzia Sądu Najwyższego odmówił przyjęcia tego wniosku. Wskazał, że wnioskodawca został wezwany do usunięcia braku formalnego wniosku o wznowienie przez złożenie wniosku sporządzonego i podpisanego przez adwokata lub radcę prawnego z wyboru, jednakże w wyznaczonym terminie brak ten nie został usunięty.

Na to zarządzenie wnioskodawca złożył zażalenie podnosząc, iż nie otrzymał żadnego pouczenia z Sądu, w związku z czym podtrzymuje swój wniosek o wznowienie postępowania. W drugim piśmie wystąpił o przyznanie mu adwokata z urzędu celem sporządzenia „wniosku o odszkodowanie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 545 § 2 k.p.k. stwierdza jednoznacznie, że jeśli wniosek o wznowienie postępowania nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego. W doktrynie oraz orzecznictwie obowiązek ten określany jest powszechnie jako przymus adwokacki, chodzi bowiem o to, by przedmiotowy wniosek opracował podmiot fachowy. Użyte w tym przepisie sformułowanie „powinien” jest równoznaczne z bezwzględną koniecznością realizacji nakazu w nim zawartego. Złożenie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego osobiście przez samego wnioskodawcę (skazanego, ukaranego), jest czynnością prawnie bezskuteczną (zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1153; postanowienia Sądu Najwyższego: z dn. 13 września 2012 r., III KZ 67/12, Lex Nr 1220908; z dn. 21 listopada 2012 r., IV KZ 65/12, Lex Nr 1228644; z dn. 30 września 1996 r., V KZ 47/96, OSNKW 1996, Nr 11 – 12, poz. 88). W przedmiotowej sprawie W. K. nie był uprawniony do sporządzenia osobiście wniosku o wznowienie postępowania. Brak formalny wniosku polegający na niesporządzeniu i jego niepodpisaniu przez adwokata lub radcę prawnego mógł być usunięty tylko wówczas, gdyby ustanowił on pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego z wyboru, gdyż został prawidłowo do tego wezwany w trybie art. 120 § 1 k.p.k.

Rozpoznając niniejsze zażalenie Sąd Najwyższy nie mógł badać zasadności podniesionych przez wnioskodawcę argumentów uzasadniających – jego zdaniem – wznowienie postępowania, gdyż stanowiłoby to obejście przepisów ustanawiających przymus adwokacki. Ponieważ jednak w przedmiotowej sprawie W.K. mimo wezwania nie usunął braku formalnego, wydanie zaskarżonego zarządzenia należy uznać za całkowicie słuszne. Zarządzenie to jest zatem w pełni zasadne i jako takie należało utrzymać je w mocy.

Niemniej jednak z urzędu należy zwrócić uwagę na inną okoliczność.

Z analizy akt sprawy zdaje się wynikać, że intencją wnioskodawcy jest dochodzenie tzw. uzupełniającego odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz

niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2099, j.t.). Ustawa "lutowa" umożliwiła osobom, które były represjonowane z powodu wprowadzenia w Polsce stanu wojennego, dochodzenie swoich roszczeń opartych na motywie niepodległościowym, gdyż przepisy Kodeksu postępowania karnego ten aspekt pomijały. Ustawa ta wprowadziła zatem nową, materialnoprawną podstawę roszczenia. Zwrócił na to uwagę Sąd Najwyższy w swoim postanowieniu z dnia 26 lutego 2015 r. (sygn. akt III KK 13/15, LEX nr 1646386) podkreślając, iż dopiero ustawa "lutowa" wiąże szkodę i krzywdę osoby skazanej nie tylko z samym faktem jej bezprawnego pozbawienia wolności (jak to ma miejsce w przypadku roszczeń dochodzonych na podstawie art. 487 d.k.p.k. i art. 552 k.p.k.), ale ponadto uwzględnia aspekt działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Jeśli taka jest rzeczywiście wola wnioskodawcy, to zbędne i nieuzasadnione jest występowanie o wznowienie wskazanych wcześniej postępowań. W takiej sytuacji właściwym trybem jest wniesienie stosownego wniosku o zasądzenie odszkodowania bezpośrednio do Sądu Okręgowego w P. Wniosek taki winien być sporządzony i podpisany przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionych przez wnioskodawcę z wyboru. Również do tego Sądu należy wystąpić z ewentualnym wnioskiem o przyznanie pełnomocnika z urzędu, jeśli zachodzą warunki określone w art. 78 § 1 k.p.k., a zatem, jeżeli wnioskodawca w sposób należyty wykaze, że nie jest w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Oczywiście o tym, czy wniosek jest słuszny i podlega uwzględnieniu w całości lub w części, może zdecydować tylko sąd właściwy do jego rozpoznania po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania.